VOLUME 7, ISSUE 1, 2023 SPECIAL ISSUE

MAKTABGACHA TA`LIM-TARBIYANI TASHKIL ETISHDA KOMPETENSIYAVIY YONDASHUVNING DOLZARBLIGI

Dexkambayeva Zulfiya Abubakirovna

Texnologiya, menejment va kommunikatsiya instituti “Pedagogika va psixologiya” kafedrasi dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi

G’afforova Dilshoda Amirqulovna

Texnologiya, menejment va kommunikatsiya instituti “Pedagogika va psixologiya” kafedrasi katta o’qituvchi

Annotasiya

Ushbu maqolada maktabgacha ta`lim tizimida ta`lim-tarbiyaviy jarayonni tashkil etishda kompetensiyaviy yondashuvning o’ziga xos xususiyatlari va zamonaviy innovatsion faoliyatlarni maktabgacha ta`lim tashkilotlarida qo’llash haqida ma`lumotlar batafsil yoritilgan. Shuningdek kompetensiya, tayanch kompetensiyalar va maktabgacha ta`lim tashkilotlaridagi ta`limiy faoliyatdagi mazmun-mohiyati ochib berilgan.

Калит сўзлар

Maktabgacha ts`lim, kompetensiya, tayanch kompetensiyalar, faoliyat, ta`limiy faoliyat, tizim, yondashuv, shaxs, kommunikatsiya, ijtimoiy,bilish va “Men” konsepsiyasi, maktabgacha ta`lim tashkiloti.

Аннотация

В данной статье подробно описаны особенности компетентностного подхода в организации образовательного процесса в системе дошкольного образования и сведения об использовании современной инновационной деятельности в организациях дошкольного образования. Также раскрываются компетентность, основные компетенции и сущность образовательной деятельности в организациях дошкольного образования.

Ключевые слов

Дошкольное образование, компетентность, базовые компетенции, деятельность, образовательная деятельность, система, подход, личность, общение, социальное, познание и концепция «Я», организация дошкольного образования.

Abstract

This article describes in detail the specific features of the competence approach in the organization of the educational process in the preschool education system and information about the use of modern innovative activities in preschool education organizations. Also, competence, basic competences and the essence of educational activities in pre-school education organizations are revealed.

Keywords

Preschool education, competence, basic competencies, activity, educational activity, system, approach, person, communication, social, cognition and "I" concept, preschool education organization.

VOLUME 7, ISSUE 1, 2023 SPECIAL ISSUE

Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida ta`lim-tarbiyaviy jarayonni tashkil etishda kompetensiyaviy yondashuv muhim ahamiyatga ega bo'lib, bolaning har tomonlama rivojlanishiga ijobiy,samarali ta`sir ko'rsatadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning umumiy va muhim tayanch kompetensiyalari asosida ta`limiy faoliyat to'g'ri tashkil etilsa maqsadga muvofiq bo'ladi.Quyidagi keltiriladigan tayanch kompetensiyalarni dolzarbligini asoslash va mazmunan ta`lim jarayonida integratsiya qilish maktabgacha ta`lim tizimida ta`lim sifatini oshishiga xizmat qiladi.

Kommunikativ kompetensiya – muloqoqt vositalaridan turli vaziyatlarda foydalana bilish ko'nikmasi hamda atrofdagi odamlar bilan o'zaro munosabatlarning konstruktiv usullari va vositariga ega bo'lishni taqozo qiladi; muloqot qilish va yuzaga kelgan o'yin, bilish, maishiy va ijodiy vazifalarni muvaffaqiyatli hal qilish qobiliyati hisoblanadi.

Shaxsiy kompetensiya ("Men" konsepsiyasini yaratish) – shaxsiy kompetensiyani rivojlantirish orqali bola maktabgacha yoshda shakllanadigan va butun hayoti davomida takomillashib boradigan bir qator xususiyatlarni namoyish etadi. Bu kompetensiya bolaning o'z-o'ziga g`amxo'rlik qilish uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga olish qobiliyatini hamda kundalik hayotini boshqarish va barqaror sog'lom turmush tarzini amalda qo'llash mahoratini o'z ichiga oladi.

Ijtimoiy kompetensiya – hayotiy vaziyatlarda kattalar va tengdoshlari bilan muloqotda axloq qoidalari va me`yorlariga rioya qilgan holda o'zini tutish qobiliyati;

Bilish kompetensiyasi – atrofdagi olamni ongli ravishda idrok qilish va olingan bilim, ko'nikma, malaka va qadriyatlardan o'quv va amaliy vazifalarni hal qilish uchun foydalana olish jarayonlari kiradi.

Yuqoridagi keltirilgan kompetensiyalar mazmuni maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishiga kompetensiyaviy yondashuv, ularni jamoaviy hamkorlikka undash, bola shaxsini hurmat qilish, erkin ijodiy o'zini-o'zi ko'rsata olishi uchun yetarli shart-sharoitlar yaratish asosida shakllantirilib boriladi.

Kompetensiyalarni bola maktabgacha yosh davrida egallab borishini tarbiyachi-pedagoglar kuzatib nazorat qilib boradilar va shu orqali bolaning maktabga tayyorgarlik darajasi belgilanadi shunday ekan, bola maktabgacha ta`lim tashkilotida har tomonlama maktabga tayyorlanadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'lim va tarbiya jarayonining maqsadi bolaning tayanch kompetensiyalari va rivojlanish sohalarining kompetensiyalarini shakllantirish uchun shart-sharoitlarni yaratishdir.

Rivojlanish sohalari bo'yicha kompetensiyalarni o'zaro bog'liq holda takomillashtirish bolaning har tomonlama rivojlanishini ta'minlash, shuningdek, uning maktab ta'limi bo'lgan keyingi bosqichiga muammosiz o'tishi va unga tayyor bo'lishi, boshlang'ich ta'limda kompetensiyalarni shakllantirishi uchun zarurdir.

Bolaning kompetensiyalari bola rivojining quyidagi sohalarida belgilanadi:

- jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzining shakllanishi
- ijtimoiy-hissiy rivojlanish
- nutq, muloqot, o'qish va yozish malakalari
- bilish jarayonining rivojlanishi
- ijodiy rivojlanish

VOLUME 7, ISSUE 1, 2023 SPECIAL ISSUE

Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida ta’lim va tarbiya jarayonini rejalashtirish ta’lim sharoitlariga qarab o‘zaro bog‘liqlik, xilma-xillik va moslashuvchanlik asosida amalga oshiriladi. Shu bilan birga, yil fasllari va ob-havo sharoitlarini ham hisobga olish kerak. Ta’lim va tarbiya jarayonini rejalashtirish davlat talablarini, shuningdek, davlat o‘quv dasturini amalga oshirishga yordam beradigan qisqa muddatli (haftalik) va uzoq muddatli (yillik) rejalarni yaratishni o‘z ichiga oladi.

Maktabgacha ta’lim tashkilotida rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishda bolalarning yoshi, individual xususiyatlari va ehtiyojlarini, shuningdek, mintaqaning madaniy va tarixiy xususiyatlarini hisobga olish muhim ahamiyat kasb etadi.Bugungi kunda maktabgacha ta’lim tashkilotlarida rivojlanish markazlarida ham tarbiyachilar va bolalar ta`limiy faoliyat olib bormoqdalar.

- Qurish-yasash va matematika markazi
- Til va nutq markazi
- Syujetli rolli o’yinlar va sahnalashtirish markazi
- San`at markazi
- Ilm-fan va tabiat markazi

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida rivojlanish markazlarida tarbiyachilar va bolalar ta`limiy-tarbiyaviy faoliyatni ijodiy tashkil etadilar va muntazam rivojlantirilib boriladi.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Maktabgacha ta`lim va tarbiyaning Davlat standartini tasdiqlash to’g’risida”gi qarori 802-son 2020 yil 22- dekabr (1-2 ilova)
2. F.R.Qodirova “Maktabgacha pedagogika”Darslik, T-2019 yil
3. Takomillashtirilgan Ilk qadam davlat o’quv dasturi T.:2022 yil

WORDLY KNOWLEDGE